KKI

ELEMZÉSEK

E-2019/47.

Az USA és Kína közötti kereskedelmi háború európai uniós hatásai

US-China Trade War: Implications to the EU

KACSIREK LÁSZLÓ

KÜLÜGYI ÉS KÜLGAZDASÁGI INTÉZET

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:
Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:
Szalai Máté

Szöveggondozás és tördelés:
Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:
H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.
Tel.: + 36 1 279-5700
Fax: + 36 1 279-5701
E-mail: info@ifat.hu
http://kki.hu

© Kacsirek László, 2019
© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2019
ISSN 2416-0148

Összefoglaló: Donald Trump döntő mértékben Kínával folytatott kereskedelmi háborúja negatívan hat az európai transznacionális vállalatok évtizedek alatt kialakított nemzetközi értékláncaira. Az amerikai piacról kiszoruló kínai export egy része az Unió piacán jelenik meg. A kereskedelmi háború bizonytalanságot eredményez a fennálló világgazdasági rendbe vetett bizalomban, ami árt az Uniónak. Nem láthatók annak egyértelmű jelei, hogy a romló USA–Kína-viszony növelné az EU alkuerejét Kínával szemben. Az európai exportőrök helyettesíthetik a vámok következtében kiszoruló kínai, illetve amerikai termékeket. A magyar gazdaságot eddig nem érték jelentősebb közvetlen hátrányok, az európai, és azon belül is a német gazdaságot ért negatív hatások azonban a magyar gazdaságra is visszahatnak.

Abstract: *Donald Trump's trade war with China has a negative impact on the international value chains of European transnational companies. Chinese export products that are diverted from the American market are partly dumped on European markets. The trade war results in uncertainties in and decreasing trust towards the global economy and that causes damages to the European Union. There are no clear signs of the EU having an increasing bargaining power towards China. European exporters can substitute Chinese and American products that are diverted by the high tariffs. There are hardly any direct impacts on the Hungarian economy but impacts on the EU's and Germany's economy have negative effects.*

Bevezetés

Trump amerikai elnök beiktatását követően nagyot fordult a világ. Az ugyan szabályozási nehézségekkel küszködő, de alapvetően szabadkereskedelemre épülő, egyre liberálisabb, globalizáltabb multilaterális kereskedelmi rendszert nagymértékben felforgatta az USA új kereskedelempolitikája. Trump elnök kereskedelempolitikája megrengette számos szereplő globális gazdasági rendszerbe vetett bizalmát, veszélyezteti a második világháború óta, évtizedek alatt kialakult világgazdasági-világkereskedelmi rendet épp egy olyan érzékeny időszakban, amikor a főképp Kína technológiai és gazdasági fejlődése és a negyedik ipari forradalom következtében amúgy is a globalizáció új szakasza van kialakulóban. Az USA–Kína kereskedelmi háború erősen érinti az Európai Unió gazdaságát több szálon keresztül is.

Jelen elemzés célja megvizsgálni, milyen hatása van vagy lehet a jövőben az USA jelenlegi kereskedelempolitikájának és a kirobbantott kereskedelmi háborúnak az Európai Unióra. Az elemzés első része a megváltozott amerikai kereskedelempolitika fő jellemzőit mutatja be és értékeli. A második rész rámutat az EU és az USA, illetve Kína gazdasági kapcsolatainak azon részeire, amelyek leginkább relevánsak a kereskedelmi háború hatásait tekintve. A harmadik részben következtetéseket vonunk le.

Váltás az amerikai kereskedelempolitikában

Az Obama-kormány 2010-ben olyan kereskedelempolitikát hirdetett meg, amely az amerikai vállalatok exportjának növelését helyezte előtérbe, és koncepciója az volt, hogy a bővülő külpiaci értékesítés következtében a vállalatok bővítik kapacitásaikat, s annak részeként új munkahelyeket hoznak létre. A terv bevált: az Obama-időszak végéig a válság előtti 9,6 millióról 11,5 millióra nőtt a közvetlenül az exporthoz köthető munkahelyek száma. A később tovább formálódó kereskedelempolitika súlypontjává az amerikai export előtt álló akadályok lebontása, valamint az exporton keresztüli növekedés és munkahelyteremtés vált. Obama liberális kereskedelempolitikája eredményesnek bizonyult. Az export jelentősen megnőtt, s Obama elnöksége alatt több olyan regionális, plurilaterális és multilaterális megállapodást írtak alá, amely az amerikai vállalatok nemzetközi pozícióit javította. Összességében az USA-nak sikerült a globális kereskedelmi szabályokat és kereskedelempolitikai trendeket az amerikai érdekeknek megfelelően formálniuk. A kereskedelmi liberalizáció folytatódott, és – ha nem is multilaterális alapon, hanem kétoldalú vagy plurilaterális szerződéseken keresztül – messzemenően meghaladta a WTO-n belüli területeket. Az USA-nak több nemzetközi szerződésbe sikerült beillesztenie környezeti és foglalkoztatási szabályokat, amelyek az ilyen irányú amerikai költségeket, így versenyhátrányokat is enyhítették (pl. TPP, KORUS). A rendszer alapját továbbra is a diszkriminációmentesség és a kereskedelem torzításának a tilalma képezte, amelyet a WTO vitarendezési mechanizmusán keresztül az USA-nak sok esetben sikerült érvényesítenie. 2018-ban azonban gyökeres fordulat következett be: Trump elnök egy bilaterális szemléletű, erősen protekcionista kereskedelempolitikát vezetett be.

Donald Trump kereskedelempolitikáját több tényező határozza meg. Az egyik legjelentősebb ezek közül az USA óriási kereskedelmi deficitje; különösen Kínával, Kanadával, Mexikóval és Németországgal szemben. Trump az elnöki beiktatását követően három kereskedelempolitikai elvet fogalmazott meg: a szabadabb és igazságosabb kereskedelem *(freer and fairer trade)* ösztönzését, a viszonosság alkalmazását kereskedelmi partnerekkel és a bilaterális tárgyalásokra való összpontosítás elvét. Ez az évek során, 2019-re tovább finomodott, és négy prioritás fogalmazódott meg: a nemzetbiztonság támogatása, új kereskedelmi tárgyalások folytatása stratégiai partnerekkel, az amerikai törvények és az USA kereskedelmi jogainak érvényesítése, valamint a nemzetközi gazdasági rendszer egyensúlyának visszaállítása (a kereskedelempolitika céljait és prioritásait az elnök 2019. évi kereskedelempolitikai agendája – Trade Policy Agenda – tartalmazza). A jelenlegi amerikai kereskedelempolitika erre a négy prioritásra épül. Ezek egy része hivatkozási alapot képez az import korlátozására (a 2018-ban bevezetett acél- és alumíniumvámokat az elnök nemzetbiztonsági okokkal indokolta), egy más részük irányokat jelöl ki (bilaterális tárgyalások stratégiai partnerekkel).

A kereskedelmi háború első lépéseként Trump elnök 2018 januárjában vámokat vetett ki a napelemekre és részegységeikre, illetve mosógépekre. A vámkivetés célja a hazai gyártók védelme, a hazai termelés növelése, munkahelyek megvédése és bővítése volt. Bár a vámok (néhány kivétellel) az USA valamennyi kereskedelmi partnerétől származó importra vonatkoztak, leginkább Kínát érintették. A következő drasztikus lépést márciusban jelentették be: az USA 25%-os pótvámot vetett ki az ország acél-, 10%-osat az alumíniumimportjára. Kína viszonzásképpen amerikai termékeket sújtó vámokat vetett ki; ezt amerikai, majd újra kínai vámkivetések követték, ami a kereskedelmi háború elmérgesedéséhez és a két ország közötti kereskedelem jelentős akadályozásához vezetett.

Trump eddigi kereskedelempolitikai lépései lényegesen szélesebb körűek, mint ami a napi és a szaksajtóból kiolvasható, mint a Kínával, újabban pedig az Európai Unióval szemben életbe léptetett vámok. Beiktatását követően Trump elnök első intézkedése volt az Obama-időszak alatt sok munkával létrehozott, a többek között Japánt, más ázsiai országokat és a NAFTA-tagokat is magában foglaló Csendes-óceáni Partnerség (TPP) aláírt egyezmény felmondása. Pedig a megállapodás egy korszerű, az amerikai érdekeket messzemenően tükröző megállapodás volt, amely választ adott a huszonegyedik századi kereskedelmi liberalizáció számos, addig megoldatlan kérdésére. Újratárgyalásra, de lényegében módosításra alig került a Dél-Koreával kötött szabadkereskedelmi megállapodás, és újratárgyalták a Kanadával és Mexikóval 1992-ben megkötött Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezményt, a NAFTA-t is (USMCA).

Az EU releváns kapcsolatai az USA-val és Kínával

Az *USA és az EU gazdasága* erős összefonódást mutatnak; mind az áru-, mind a szolgáltatáskereskedelem terén egymás legfontosabb kereskedelmi partnerei. A két „ország" a világ két legnagyobb gazdasági egysége, együtt a világ GDP-jének közel 45%-át állítják elő. Az USA EU-ba irányuló beruházásai háromszorosát teszik ki az ország összes ázsiai beruházásának, s az EU vállalatainak beruházásai a nyolcszorosát az összesített indiai és kínai beruházásaiknak. A két ország közötti közvetlen tőkeáramlás több tényezővel magyarázható – ilyenek a méret, a magas fejlettségi szint, a széles körű üzleti lehetőségek, az intenzív szolgáltatáskereskedelem s nem utolsósorban a beruházásbarát szabályozási környezet. A kölcsönös beruházások erős hajtóerejét képezik a kapcsolatoknak; becslések szerint az EU és az USA közötti kereskedelem harmada vállalaton belüli, és tekintélyes része ágazaton belüli (intraindusztriális) kereskedelem. Az ágazaton belüli kereskedelem sok esetben részegységek és félkész termékek kereskedelme anyavállalat és leányvállalata között. Ez részét képezi egy olyan munkamegosztásnak, amely lehetővé teszi nagy nemzetközi vállalatok leányvállalati specializációját és a

skálahozadékból származó előnyök kiaknázását. Gyakran a vállalat a készterméket az importált alkatrészekből a piachoz közel vagy a piacon szereli össze; ez a kereskedelem jellemző például a BMW németországi anyavállalatára és a dél-karolinai leányára.

Kína az Európai Unió második legnagyobb kereskedelmi partnere. A Kína és az EU közötti kereskedelem nagyon hasonlít Kína USA-val folytatott kereskedelméhez. Kína az EU legnagyobb importpartnere; az áruimport 19,9%-a származik Kínából, és az európai export 10,7%-a irányul az ázsiai országba. Az EU fő importtermékei ipari és fogyasztási cikkekből, gépekből és berendezésekből, ruházatból és cipőkből állnak, exportját túlnyomórészt gépek és berendezések, repülőgépek, közlekedési eszközök és vegyipari termékek alkotják. 2017-ben a két ország árukereskedelmében 177 milliárd eurós európai deficit mutatkozott, ami 2018-ban tovább nőtt, és elérte a 185 milliárd euró értéket. A szolgáltatáskereskedelem némileg enyhíti az áruexport deficitjét, de mindössze 17 milliárd euróval. Kína azonban az Európai Unió számára nemcsak fontos kereskedelmi partner, hanem egyben egyre erősödő versenytárs is.

Kína nemcsak kereskedelmi partner, hanem feltörekvő versenytárs is. Kína közvetlen külföldi beruházásait leginkább ez határozza meg, ezért a kínai FDI-nak – csökkenése ellenére – nagyobb a jelentősége, mint amit gyakran tulajdonítanak neki. A 2010. évet követően a kínai beruházások nagymértékben megnőttek, 2016-ban tetőztek, és azóta – követve a kínai FDI globális tendenciáit – csökkenő tendenciát mutatnak. 2018-ban a kínai FDI 17,3 milliárd eurót tett ki, ami 40%-os csökkenést jelent a 2017. évi 29,1 milliárd euróhoz képest, és lényegesen alacsonyabb, mint a „csúcsév" 2016 37 milliárdos adatához képest, amely csökkenés – még drasztikusabb mértékben – 2019-ben is folytatódott.

Az EU-ba irányuló kínai beruházásoknak mindössze kb. 5%-a zöldmezős beruházás; a többségük felvásárlás és összeolvadás (M&A). A kínai FDI túlnyomó többsége az EU legfejlettebb országaiba, főképp Németországba, Franciaországba és az Egyesült Királyságba áramlott, leginkább a közlekedés-, infrastruktúra-, ICT-ágazatba és a technológiaintenzív gépek és berendezések gyártásába. Ennek oka abban keresendő, hogy a kínai FDI legfőbb célja a technológiához való hozzáférés, márkavásárlás, a piaci részesedés növelése fejlett országokban, az infrastruktúrában és energiaelosztási rendszerekben való tulajdonrészesedés megszerzése.

A kínai közvetlen külföldi beruházások ilyen irányú változása aggodalmat váltott ki az Európai Unióban – mindenekelőtt a Bizottságban és a három vezető gazdaságban (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság). Az aggodalmak miatti védelem eszközeként az EU 2019 áprilisában bevezetett egy, a közvetlen külföldi beruházásokat átvilágító keretrendszert (EU Framework for the Screening of Foreign Direct Investments), amelynek célja épp a fenti veszélyek kiszűrése. Szakértők szerint (lásd pl. Hanemann–Huotari–Kratz tanulmányát) a kínai beruházások csökkenésének épp ez a legfőbb oka.

Következtetések – magyar vonatkozásokkal

A világgazdaságra gyakorolt negatív hatás

Trump Kínával folytatott kereskedelmi háborúja, illetve a Trump-féle kereskedelempolitika legnagyobb kára, hogy a fennálló világgazdasági-termelési-kereskedelmi rend alapjait kezdte el lerombolni, és kikezdte a globális szabályozás stabilitásába vetett bizalmat. A világgazdaság és a nemzetközi kereskedelem multilateralizmusra épül, a bilaterális szemléletmód és annak erőszakos forszírozása nagy károkat okoz az alapvetően regionális és globális értékláncok hálózatára épülő nemzetközi gazdasági rendszerben. Hasonlóképpen, a világkereskedelmi rend „őrét" betöltő WTO működésének az akadályozása, illetve a plurilaterális kereskedelmi tárgyalások blokkolása (TPP, TTIP) szintén alapjaiban érinti a fennálló, épp az USA vezetésével évtizedek alatt kialakult rendet. A jelenlegi világgazdasági rend sok szempontból nem tökéletes; kétségtelen azonban, hogy a kereskedelemből származó jóléti növekedés hatására Észak-Amerikában, Nyugat-Európában, Japánban és még sok más helyen nagyon magas életszínvonalat tesz lehetővé, s világszerte sok száz milliókat rántott ki a szegénységből, és biztosít viszonylag kényelmes életet a számukra. Ennek a rendszernek az alapja a multilateralizmus, a kereskedelmi akadályok lebontása, a nemzetközi és globális értékláncok kialakulása és működése, az optimális erőforrás-kihasználást lehetővé tevő szabad áramlások világszerte, a konfliktusok helyett a kooperáció lehetőségeinek keresése, az egyre bővülő nemzetközi együttműködések és intézmények köre s nem utolsósorban az USA vezető, szabályíró (rule-writing) szerepe – a mai világgazdasági rendszer amerikai értékrendre épül. Donald Trump kereskedelempolitikája és az általa gerjesztett kereskedelmi háború ennek a fennálló rendnek az alapjait és a belé vetett hitet kezdte el rombolni. A rombolás részét képezi az is, hogy Trump akadályozza a multilaterális világkereskedelem „őrének", a WTO-nak a működését a vitarendezési mechanizmus fellebbezési testülete új tagjainak a blokkolásával.

Globális értékláncok – európai vállalatok

A kereskedelmi háború nagymértékben rombolja a transznacionális vállalatok több évtized alatt kiépített nemzetközi értékláncrendszerét. Ez érinti mind az európai, mind az amerikai vállalatokat (is). Egy-egy termék előállítását több országban végző, a termelést globálisan optimalizáló vállalatok működésében zavart okoznak a vámok eredményezte jelentős áremelkedések és a kereskedelmi háború adok-kapok jellege okozta bizonytalanság. Ennek egyik hatása az lehet, hogy kontinenseken átívelő (többek között a transzatlanti) értékláncok közelebb húzódnak a piacokhoz, amit több európai és amerikai vállalat fontolgat (pl. Matt Levatich, a Harley Davidson vezérigazgatója beszélt ilyen tervekről). Nehezen képzelhető el azonban, hogy például a BMW az autóinak a teljes körű gyártását áthelyezi Észak-Amerikába.

A kereskedelmi háború egy másik oldalról is hátrányosan érinti az európai vállalatokat. A gazdasági összefonódások és a világgazdaság erősen nemzetközi értékláncokra való épülésének részeként a Kínába irányuló amerikai exportnak van egy nem elhanyagolható európai alkatrész-részegység hányada. Az ING world input-output database (WIOD) adatai alapján végzett elemzése a Kínába irányuló amerikai export európai részegységhányada eléri a 10 milliárd USA-dollár értéket. Ez az érték ugyan nem rettenetesen nagy, viszont egyes vállalatok számára erősen előnytelen lehet.

KERESKEDELEMTERELŐ HATÁS

Az Európai Uniót érintő másik előnytelen hatás az amerikai és kínai vámok kereskedelmet terelő hatásából fakad. A kereskedelmi korlátozások hatására az amerikai piacról kiszoruló kínai, illetve a kínai piacról kiszoruló amerikai termékek számára gyártójuk más piacon keres vevőt. Mind az USA, mind Kína számára kézenfekvő ezeket a termékeket az európai piacokon értékesíteni. A termékek reálisan feltételezhetően legalább részben tipikusan fejlett országban értékesíthető termékekből állnak, így kézenfekvő azokat fejlett ország vagy országok piacain értékesíteni. Az EU mindkét ország számára kiemelten fontos, első vagy második legfontosabb kereskedelmi partner, így a vámemelések hatására kiszorult termékeiket a kínai, illetve amerikai vállalatok az Európai Unióban próbálják értékesíteni. Ez nagyobb versenyt eredményezhet saját piacukon az európai vállalatok számára. Az acélipari vámok kereskedelemterelő hatását már érezni lehet az EU piacán. A megnövekedett, Kínából és Indonéziából származó támogatott acélipari termékekre 2019 októberében az EU 66%-os dömpingellenes vámokat vetett ki, és további acélipari termékek dömpinggyanús vizsgálata folyamatban van.

EXPORTLEHETŐSÉGEK

A Kína és az USA közötti kereskedelmi háború összességében veszélyt jelent az Európai Unióra, az európai vállalatok egy része számára azonban új exportlehetőségeket is teremthet. Az UNCTAD becslése szerint az európai vállalatok 70 milliárd dollárnyi exportra tehetnek szert az amerikai és a kínai állam által bevezetett kereskedelmi korlátozások folytán, helyettesítve 50 milliárd dollárnyi kínai és 20 milliárd dollárnyi amerikai exportot. Ha az amerikai importőrök találnak olyan európai termékeket, amelyek a kínai importot helyettesítik, a vámok hatására ezen termékek importjára válthatnak. Az USA-ba már exportáló európai vállalatok gyorsan kihasználhatják ezt a lehetőséget. Az ING egyik elemzése arra a következtetésre jutott, hogy európai vállalatok az amerikai vámmal sújtott kínai termékeknek legalább a felében exportképesek lehetnek. Az elemzésből kitűnik, hogy leginkább az európai gépgyártók képesek élni az amerikai vámemelések teremtette lehetőségekkel. Ha a vámok hatására az amerikai vállalatok a Kínából importált ipari gépeknek csak 10%-át európai gépekkel helyettesítik, az európai gépgyártók

15 milliárd dollárnyi új megrendeléssel számolhatnak. Hasonlóképpen, de kisebb mértékben előnyös helyzetbe kerülhetnek az italgyártók és a dohányipari cégek. Ugyanakkor a jüan gyengülése a dollárral szemben kompenzálhatja a megszerzett elvi előny egy részét.

Az amerikai termékekre kivetett kínai vámok is előnyt teremthetnek európai vállalatok számára. Különösen az autóipar (beleértve az alkatrész- és részegységgyártókat), a gépgyártók és az optikai berendezések gyártói nyerhetnek abból, hogy az amerikai termékeknek a vámemelések miatt csökken a versenyképességük. Az ágazat vállalatai már jelen vannak a kínai piacon – kérdés, hogy mennyire képesek élni az adott lehetőségekkel.

AZ EU–USA GAZDASÁGI KAPCSOLATOK JÖVŐJE

A TTIP-tárgyalások felfüggesztése és az EU-val szembeni kereskedelmi korlátozások (acél- és alumíniumvámok, autóipari vámok, a Boeing–Airbus-vita kapcsán kivetett vámok) ellenére mindkét fél keresi egy liberalizációs megállapodás megkötésének lehetőségét. Egy, az EU-val kötött megállapodás része a Trump-féle kereskedelempolitikának, s az EU is tett lépéseket a kereskedelmi tárgyalások irányába. Juncker európai bizottsági és Trump amerikai elnök 2018. júliusi találkozójukon megerősítették a két fél szándékát, hogy tárgyaljanak az egymás közötti kereskedelmi és beruházási akadályaik csökkentéséről, s szeptembertől Lighthizer kereskedelmi képviselő (US Trade Representative) és Malström kereskedelmi biztos meg is kezdte a tárgyalásokat – eleddig nem sok eredménnyel. A 2019 őszén kivetett autóipari vámok és más, európai termékekre kivett vámok nem vitték közelebb a feleket a megállapodáshoz. Ugyanakkor mindkét félnek erőteljesen érdekében áll egy megállapodás elérése és az együttműködés erősítése. Ennek oka részben a fentebb leírt szoros gazdasági összefonódás kihasználása és további erősítése. Mind az USA, mind az EU érdekelt abban, hogy Kína kedvezőtlen kereskedelmi gyakorlatát kordában tudják tartani, és rá tudják kényszeríteni a WTO-tagságából adódó kötelezettségei teljesítésére. Eddig úgy tűnik, a felek külön-külön ezt nem képesek elérni, mert a sorozatos, a WTO vitarendezési mechanizmusán megnyert kereskedelmi viták és a korlátozások ellenére Kína nem változtatott az eddigi gyakorlatán. Márpedig az idő sürget, mert a kínai globális stratégia és kereskedelmi gyakorlat – a sokféleképpen támogatott export, a kínai piac védelme, a külföldi vállalatok diszkriminációja, a szellemi tulajdonjog megsértése, az állami tulajdonú vállalatok különleges elbánása, a vállalatfelvásárlások, az Övezet és Út Kezdeményezésen (Belt and Road Initiative) keresztül gyakorolt adósságcsapda és más eszközök – hatására Kína jelentősen megerősödhet, és megváltoztathatja a világkereskedelem gyakorlati szabályait. A megállapodás mellett szól, hogy az újraválasztására készülő Trump elnöknek bizonyítania kellene, hogy nemcsak rombolni képes, hanem a fontos kereskedelmi partnereivel meg is tud állapodni. Egy Kínával kötött megállapodás igen messzinek tűnik, az Európai Unió kézenfekvő partner lehetne.

FELÉRTÉKELŐDIK-E AZ EU KÍNA SZÁMÁRA MINT KERESKEDELMI PARTNER?

Kérdésként vetődhet fel, hogy a legfontosabb kereskedelmi partnerével, az USA-val folytatott kereskedelmi háborúja következtében Kína számára megnő-e a második számú partnerével, az EU-val folytatott kapcsolatok súlya, jelentősége. Erre a válasz igen, amit mutat az is, hogy az USA piacáról elterelt termékek jelentős része az Európai Unióba irányuló exportként jelenik meg. Ugyanakkor nem biztos, hogy ez egyben az EU alkupozíciójának a javulását is eredményezi. Mivel az európai piac sokban hasonlít az amerikaihoz (nagy vásárlóerő, magas fejlettség, magas szintű jólét, hasonló gazdasági szerkezet), az onnan kiszoruló áruk számára – legalább átmeneti – alternatív piacot jelenthet. Ezt mutatja például az acélipari export átterelése és a Huawei európai aktivitásának növelése. Ugyanakkor eddig különösebb közeledést a kínai fél nem mutatott. A beruházások jelentősége, illetve az európai vállalatok kínai piacon való működési feltételeinek javítása érdekében 2012-ben tárgyalások kezdődtek egy bilaterális beruházási megállapodás elérésére. Az elmúlt években a tárgyalások felgyorsultak, és az eddigi 23 tárgyalási fordulóban számos területen történt előrelépés. Ilyenek például, a teljesség igénye nélkül, a tisztességes és igazságos elbánás, a nemzeti elbánás alóli kivételek, engedélyek kiadása, állami tulajdonú vállalatok, vitarendezés, kisajátítás, transzparencia, piacra jutás, pénzügyi szolgáltatások, fenntarthatóság és a szabad tőkeáramlás. A 24. fordulóra 2019 novemberének első felében kerül sor. Nehezen állapítható meg, hogy a tárgyalások a kereskedelmi háború hatására hoztak eredményeket az elmúlt években, vagy annak más oka van. Tény, hogy míg 2013 és 2017 között kevés eredményt sikerült elérni, addig Trump elnök választási győzelmét, majd a kereskedelmi háború kirobbanását követően a kínai fél számára érzékeny területeken is történt előrelépés, például a nemzeti elbánás kérdésében, ami az EU-nak kiemelt célja. Megállapodás azonban még nem született.

MAGYAR VONATKOZÁSOK

A kereskedelmi háború részeként 2019. október közepéig nincsenek olyan közvetlenül a magyar termékekre kivetett vámok vagy más kereskedelmi korlátozások, mint amik a német, francia, spanyol vagy angol termékekkel szemben fennállnak. Ugyanakkor a vámmal sújtott termékeknek, ha nem is nagymértékben, de lehetnek magyar károsultjai is (ezt a következő hónapok kereskedelmi statisztikái kimutathatják). A magyar gazdaság, különösképpen az ipar európai és kiemelten a német gazdaságba való integráltsága folytán közvetlen hatásai egyértelműen lesznek az erősen exportorientált magyar gazdaságra. Amennyiben a vámok hatására csökken a német autók exportja az USA-ba, az a magyar gépkocsigyártásra is vissza fog hatni. Hasonlóképpen, az iparági összefonódások és a nemzetközi értékláncok természete folytán más EU-tagországok exportcsökkenése szintén vissza fog hatni a magyar gazdaságra. De nem utolsósorban az EU gazdaságától erősen függő magyar gazdaság meg fog érezni

minden olyan hatást, amely az EU gazdaságát éri. Így a világgazdasági rendszer erodálása, Kína gazdasági előretörése és a kereskedelmi háború fentebb tárgyalt következményei az EU gazdaságán keresztül a magyar gazdaságra is kedvezőtlenül hatnak. Az Európai Unióba irányuló exportunk és egyéb gazdasági kapcsolataink nem pótolhatók vagy ellensúlyozhatók az EU-n kívüli kapcsolatok fejlesztésével, pláne rövid távon nem – legfeljebb enyhíthetők.

Összegzés

Donald Trump kereskedelempolitikája és a kirobbantott kereskedelmi háború nagymértékben ellene megy a korábbi amerikai kereskedelempolitikának, és új alapelvekre építi azt. Az USA nemzetközi gazdasági súlya és a kereskedelmi szabályírásban betöltött szerepe folytán ennek a világgazdaság és -kereskedelem egészére meghatározó hatása van; akadályokat gördít a nemzetközi értékláncok kifinomult rendszerének működése elé, megváltoztatja a kialakult kereskedelmi irányokat, és bizonytalanságot okoz a kereskedelmi rendbe vetett bizalomban. Mindezek kihatnak az Európai Unióra is. A hatások többsége kedvezőtlen, mert a jelenlegi, multilateralizmusra és liberalizmusra épülő világrend első számú haszonélvezői között vannak az Európai Unió országai és az európai transznacionális vállalatok. Különösen nagy károkat okoz a kereskedelmi háború az igen nagy súlyt képviselő transzatlanti kapcsolatokban. Ugyanakkor a kereskedelmi háború exportlehetőségeket is eredményez európai vállalatok számára, amennyiben képesek helyettesíteni az amerikai és a kínai piacról a magas vámok következtében kiszoruló kínai, illetve amerikai termékeket.